

I C 701/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący del. SSR Magdalena Lemańczyk - Lis

Protokolant stażysta Edyta Sadowska

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2018 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa J. M.

przeciwko (...) Spółdzielni (...) w N.

o ustalenie nieistnienia ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały

I. Stwierdza nieważność uchwały nr (...) Zebrania Członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. z dnia 13 czerwca 2017 roku w sprawie uchwalenia zmian w Statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego Statutu – w części objętej (...) punkt (...) ustęp (...).

II. Zasądza od (...) Spółdzielni (...) w N. na rzecz powoda J. M. kwotę 200zł (dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu

del. SSR Magdalena Lemańczyk - Lis

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 lipca 2017r. powód J. M. wniósł o:

- ustalenie nieistnienia uchwały nr (...) Zebrania Członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. z dnia 13 czerwca 2017r. w sprawie uchwalenia zmian w statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego statutu;

- ewentualnie o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Zebrania Członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. z dnia 13 czerwca 2017r. w sprawie uchwalenia zmian w statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego statutu;

- ewentualnie o uchylenie uchwały nr (...) Zebrania Członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. z dnia 13 czerwca 2017r. w sprawie uchwalenia zmian w statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego statutu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że jest członkiem (...) Spółdzielni „(...)” w N.. W dniu 13 czerwca 2017r. zebranie Członków (...) Spółdzielni podjęło uchwałę zmieniającą statut – między innymi w zakresie (...) ust. (...), wprowadzając do niego punkt (...) w brzmieniu „nieuczestniczenie w Zebraniach Członków przez kolejne dwa lata kalendarzowe”. Ten warunek wprowadza możliwość wykluczenia ze spółdzielni członka w przypadku zaistnienia tej okoliczności. Nie jest dopuszczalne, zadaniem powoda, wykluczenie członka w sytuacji nierealizowania prawa podmiotowego. Zmiana ta prowadzi do wprowadzenia obowiązku a nie prawa uczestnictwa w zebraniu. Sam statut

nie konkretyzuje ani nie nakłada na członków spółdzielni obowiązku uczestnictwa w zebraniu organów spółdzielni. (pozew k. 2-6)

W odpowiedzi na pozew (...) Spółdzielnia „(...)” wniosła o oddalenie powództwa i obciążenia powoda kosztami postępowania w sprawie. W uzasadnieniu pozwana przyznała, że w ramach zmian w Statucie Spółdzielni podczas Zebrania Członków w dniu 13 czerwca 2017r. w § (...) ust. (...) wprowadzono ustęp (...) – zapis stanowiący przesłankę prowadzącą do wykluczenia z członkostwa w Spółdzielni członka nie uczestniczącego w Zebraniach Członków przez kolejne dwa lata kalendarzowe. Zmiana ta została przegłosowana stosunkiem głosów 19:1. Pozwana podkreśliła, że w pozwie podano wybiórczo zmiany w statucie będące przedmiotem podjętych uchwał. Nieobecność członka na Zebraniach Członków przez kolejne dwa lata nie skutkuje automatycznie wykluczeniem członka bez jego uprzedniego wysłuchania. Pozwana wskazała również, że uchwała Nr (...) Zebrania członków pozwanej z dnia 13 czerwca 2017r. była przedmiotem kontroli Sądu Rejonowego. Wszystkie zmiany Statutu zostały uznane i zarejestrowane przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku w dniu 20 października 2017r. (odpowiedź na pozew k. 27-29)

Na rozprawie dnia 16 lutego 2018r. powód sprecyzował żądanie pozwu wskazując, że dotyczy ono zmian w statucie Spółdzielni poprzez dodanie w ustępie (...), (...) - punktu (...). (k.70)

Sąd ustalił, co następuje:

Bezsporne w sprawie było, że powód J. M. jest członkiem (...) Spółdzielni „(...)” w N..

Również bezsporne w sprawie było, że w dniu 13 czerwca 2017r. odbyło się Zebranie Członków (...) Spółdzielni „(...)” w N., przedmiotem, którego było podjęcie szeregu uchwał - w tym uchwały nr (...) „W sprawie uchwalenia zmian w Statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego Statutu”. Mocą uchwały nr (...) w (...) pkt (...) ust. (...) wprowadzono zmianę (...) Statutu poprzez dodanie w ustępie (...) pkt (...) o treści „nieuczestniczenie w Zebraniach Członków przez kolejne dwa lata kalendarzowe”. Powód uczestniczył w powyższym Zebraniu.

Uchwała została podjęta stosunkiem głosów 19:1.

Zgodnie z tekstem jednolitym stanowiącym załącznik do Uchwały nr (...) z dnia 13 czerwca 2017r. Zebrania Członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. (...) ust. (...) pkt (...) brzmi:

przyczynami wykluczenia członka ze Spółdzielni mogą być: (...) nieuczestniczenie w Zebraniach Członków przez kolejne 2 lata kalendarzowe.

Powyższe zmiany zostały ujawnione w Statucie poprzez zarejestrowanie zmian przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku w dniu 20 października 2017r.

(dowód: okoliczności bezsporne, ponadto:

uchwała Nr (...) z dnia 13.06.2017r. k. 8- 10

tekst jednolity statutu k. 43-54;

protokół zebrania członków (...) Spółdzielni k. 32-35;

postanowienie k. 38;

zeznania powoda J. M. – CD k. 72

zeznania przedstawiciela pozwanej M. H. – CD k. 72)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych i przeprowadzonych w sprawie dowodów, które poddano ocenie zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd dokonał oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Dokonując powyższych ustaleń faktycznych, Sąd oparł się na dowodach w postaci dokumentów złożonych i załączonych do akt sprawy, a także na zeznaniach powoda i przedstawiciela pozwanej Spółdzielni.

Dowodom w postaci dokumentów urzędowych Sąd dał wiarę w zakresie tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumentom prywatnym wyłącznie co do tego, że osoba podpisana na dokumencie złożyła oświadczenie zawarte w jego treści (art. 245 k.p.c.). Prawdziwość dokumentów, z których przeprowadzono dowód, nie nasuwała zastrzeżeń i nie była kwestionowana przez strony.

Zgromadzone w sprawie dokumenty stanowiły podstawę ustaleń faktycznych, w szczególności pozwalając na wyjaśnienie okoliczności związanych z przebiegiem Zebrania członków (...) Spółdzielni „(...)” mającego miejsce 13 czerwca 2017r oraz treści podjętej na tym zebraniu uchwały nr (...). Sąd w szczególności dał wiarę złożonym do akt dokumentom, tak urzędowym, jak i prywatnym, z których wynikał przebieg Zebrania członków (...) Spółdzielni, Uchwały nr (...), tekstu jednolitego Statutu Spółdzielni, postanowienia Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku.

Podkreślić należy, że sam fakt, okoliczności i przebieg Zebrania członków (...) Spółdzielni nie był w sprawie sporny. Bezsporne było również skuteczne podjęcie uchwały nr (...) w tym jej treści mocą, której (...) punktem (...) ust. (...) dodano w (...) Statutu Spółdzielni ust. (...) punkt (...) zgodnie z którym przyczynami wykluczenia członka ze Spółdzielni może być - nieuczestniczenie w Zebraniach Członków przez kolejne 2 lata kalendarzowe. Treść podjętej uchwały również była w sprawie bezsporna. Do żądania, w powyższym zakresie, stwierdzenia nieistnienia, nieważności bądź uchylenia uchwały z dnia 13 czerwca 2017r. w przedmiocie zmian w Statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego ograniczało się w istocie roszczenie sformułowane w pozwie.

Bezsporne było również, że powód J. M. jest członkiem Spółdzielni i aktywnie uczestniczył w Zebraniu członków (...) Spółdzielni „(...)” w N.. Sąd uznał za wiarygodne zeznania złożone przez powoda i przedstawiciela pozwanej Spółdzielni. Strony w swoich zeznaniach potwierdziły okoliczności wynikające z dokumentów lub ich kserokopii dołączonych do pozwu oraz odpowiedzi na pozew.

Spór w niniejszej sprawie ograniczał się w istocie do oceny czy uchwała Nr (...) podjęta na Zebraniu członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. dnia 13 czerwca 2017r. w przedmiocie zmian w Statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego Statutu w części objętej § (...) (...) ust. (...), została podjęta ważnie i czy ważnie wywołuje ona skutki w sferze praw i obowiązków powoda.

Zgodnie z artykułem 42 § 2 ustawy z dnia 16.09. 1982 roku - Prawo spółdzielcze, (tekst jednolity Dz. U. z 2017.1560), uchwała sprzeczna z ustawą jest nieważna, zaś w myśl § 3 uchwała sprzeczna z postanowieniem statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni lub mająca na celu pokrzywdzenie jej członków może być zaskarżona do Sądu. Przy czym zaskarżyć do Sądu można uchwałę w terminie sześciu tygodni od dnia jej uchwalenia lub doręczenia (§ 6). Uchwała z 13 czerwca 2017 r. została zaskarżona w terminie, co nie było sporne. Jeżeli chodzi o sprzeczności uchwały przewidziane w paragrafie 3, mogą być zaskarżone tylko w określonym terminie i tylko przez członka spółdzielni. Natomiast jeżeli uchwała jest nieważna, to może ją zaskarżyć każdy i w każdym czasie.

W świetle ustalonych okoliczności sprawy nie budziło wątpliwości Sądu, że uchwała Nr (...) z dnia 13 czerwca 2017r. została podjęta ważnie – w toku ważnie zwołanego Zebrania członków Spółdzielni, kwalifikowaną większością głosów – zgodnie z § (...) ust. (...) pkt (...). Statutu w zw. z § (...) ust. (...) pkt (...). Podjęcie uchwały w przedmiocie zmiany Statutu należało do kompetencji Zebrania członków Spółdzielni. Uchwała przy tym – zgodnie z protokołem Zebrania z dnia 13 czerwca 2017r. była zarówno objęta przedmiotem Zebrania oraz została przegłosowana stosunkiem głosów 19:1 osób biorących udział w głosowaniu i uprawnionych do tego głosowania. Okoliczność ta w istocie była bezsporna.

Zdaniem Sądu pierwszeństwo – przy żądaniu ewentualnym sformułowanym pozwem w pozostałym zakresie – stwierdzenie nieważności oraz uchylenie uchwały – ma ustalenie ewentualnej nieważności uchwały nr (...) z dnia 13 czerwca 2017r, przy czym interes prawny w żądaniu ustalenia jest wyrażony ewentualnym naruszeniem interesów członków spółdzielni.

Zgodnie z artykułem 42 § 2 prawa spółdzielczego, musimy mieć do czynienia z bezwzględną nieważnością, czyli musi być to ewidentne i oczywiste naruszenie istotnych przepisów prawa.

Powszechnie akceptowany jest pogląd (jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w Wyroku z dnia 30.05.2017r. w sprawie VI ACa 915/16), iż zaskarżanie uchwał walnego zgromadzenia obecnie jest możliwe za pomocą trzech odrębnych środków prawnych, a mianowicie:

- 1) powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały (gdy występuje sprzeczność uchwały z ustawą - art. 42 § 2 pr. spółdz.);
- 2) powództwa o uchylenie uchwały (w razie sprzeczności uchwały bądź z postanowieniami statutu, bądź z dobrymi obyczajami lub gdy uchwała godzi w interes spółdzielni albo ma na celu pokrzywdzenie jej członka - art. 42 § 3 pr. spółdz.);
- 3) powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały (gdy występują takie nieprawidłowości w zwołaniu walnego zgromadzenia lub w obradowaniu, które wyłączają możliwość przyjęcia usprawiedliwionego zapatrywania, że organ ten był zdolny do powzięcia woli - art. 42 § 9 pr. spółdz.).

Powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały zmierza do ustalenia w drodze wyroku sądowego w odniesieniu do spółdzielni, że określona uchwała nie istnieje. Czynną legitymację do wytoczenia takiego powództwa posiada ten, kto wykaże, że wobec spółdzielni ma interes prawny w stwierdzeniu nieistnienia uchwały (art. 189 k.p.c.). Powództwo takie można wnieść w każdym czasie, gdyż sąd, wydając wyrok stwierdza nieważność uchwały według stanu w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.). Zaskarżona w tym trybie uchwała nie może podlegać uchyleniu. Z żądaniem ustalenia (stwierdzenia) nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni jest integralnie powiązane wskazanie bezwzględnie obowiązującego przepisu ustawy (ius cogens), z którym koliduje kwestionowana uchwała (wyrok SN z dnia 9 lutego 2011 r., V CSK 239/10, LEX nr 1102882).

Natomiast uchwała walnego zgromadzenia (zebrania przedstawicieli) podjęta w sposób niezgodny z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka jest dotknięta względną nieważnością (traci ona moc dopiero w razie jej prawomocnego uchylenia przez sąd). Oznacza to, że osoby, którym przysługuje legitymacja czynna do wniesienia powództwa o uchylenie uchwały, mogą podważać jej moc obowiązującą w zasadzie tylko w trybie art. 42 § 3 pr. spółdz. W tym trybie można zaskarżać do sądu każdą uchwałę, bez względu na to, jakiej sprawy ona dotyczy, z powodów wyżej powołanych. Jeżeli nie będzie uzyskany w tym trybie wyrok orzekający uchylenie uchwały względnie nieważnej, będzie ona obowiązywać członków spółdzielni mimo jej wadliwości polegającej nawet na naruszeniu statutu. Uchwałę taką może uchylić ze skutkiem ex tunc tylko sąd.

W razie zbiegu podstaw z art. 42 § 2 z art. 42 § 3 pr. spółdz. pierwszeństwo ma nieważność bezwzględna będąca wynikiem sprzeczności uchwały z ustawą. Oznacza to, że sprzeczność uchwały ze statutem może stanowić podstawę uchylenia uchwały tylko wówczas, gdy nie jest ona równocześnie sprzeczna z ustawą (wyrok SA w Krakowie z dnia 14 września 2012 r., I ACa 784/12, LEX nr 1223212).

Powód sformułował swoje roszczenie jako żądanie ewentualne, żądając między innymi stwierdzenia bezwzględnej nieważności uchwały nr (...) podjętej na Zebraniu członków Spółdzielni w dniu 13 czerwca 2017r. Tym samym badaniu podlegała nade wszystko ewentualna sprzeczność uchwały z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa.

Zgodnie z art. 18 §2 pkt prawa spółdzielczego – członek spółdzielni ma prawo – uczestniczenia w walnym zgromadzeniu lub zebraniu grupy członkowskiej. Zdaniem Sądu zapis ten odnosi się również do Zebrania członków

spółdzielni. Zatem należy w tym miejscu w pełni podzielić pogląd wyrażony przez powoda w pozwie, iż prawo uczestniczenia w zebraniach członków spółdzielni jest prawem a nie obowiązkiem spółdzielcy. Samo powoływanie się przez pozwaną Spółdzielnię, że brak aktywności członków utrudnia podejmowanie ważnych dla Spółdzielni uchwał lub zapadają one przy udziale minimalnej liczby członków, nie może stanowić podstawy dla uchwalenia zmian Statutu Spółdzielni wymuszających na członkach uczestnictwo w Zebraniach zwoływanych zgodnie z prawem spółdzielczym i Statutem.

Art. 24 prawa spółdzielczego szczegółowo reguluje podstawy rozwiązania stosunku członkostwa. W §2 powołanego przepisu, wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu spółdzielni lub dobrymi obyczajami. Statut określa przyczyny wykluczenia.

Dalsze postanowienia tego przepisu określają procedury obowiązujące w spółdzielni – precyzowane Statutem – przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie wykluczenia lub wykreślenia członka spółdzielni. Sam fakt stworzenia w Statucie pozwanej, odpowiednich procedur zabezpieczających członków przed pochopnym i nieuzasadnionym wykluczeniem nie może sanować równocześnie wprowadzenia do statutu zmiany zaskarżonej przez powoda.

Powód jest członkiem pozwanej Spółdzielni, w konsekwencji w przypadku zaistnienia po jego stronie przesłanek wynikających z (...) ust. (...) pkt (...) Statutu będzie podlegał ocenie pod kątem wykluczenia go ze Spółdzielni. Zostanie poddany procedurze przewidzianej Statutem. Dlatego też już z samego przymiotu członkostwa spółdzielni wynika interes prawny w żądaniu stwierdzenia nieważności podjętej uchwały.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 września 2016r. w sprawie I ACa 1049/16 (lex 2259319), badając podstawy wykluczenia członka - zobowiązanie członka do uczestniczenia w zebraniach nie może być podstawą jego wykluczenia. Uchwała nakładająca taki obowiązek jako nieważna powinna być wyeliminowana z obrotu prawnego. Bez znaczenia przy tym jest fakt, że sądy rejestrowe zazwyczaj nie kwestionują analogicznych zapisów w statutach Spółdzielni. Sąd nie jest związany takim orzeczeniem sądu rejestrowego.

W konsekwencji Sąd ocenił że ewentualnie sformułowane żądanie pozwu stwierdzenia nieistnienia, stwierdzenia nieważności lub uchylenia uchwały Zebrania członków (...) Spółdzielni „(...)” w N. Nr (...) z dnia 13 czerwca 2017r. w sprawie „uchwalenia zmian w Statucie oraz uchwalenia tekstu jednolitego Statutu”, w zakresie sprecyzowanym na rozprawie, zasługuje na uwzględnienie w zakresie stwierdzenia nieważności uchwały w części objętej (...) punkt (...) ustęp (...). Powyższa uchwała w tym zakresie skutkuje zmianą Statutu pozwanej Spółdzielni w (...) ust. (...) Statutu polegającą na dodaniu pkt (...) o treści: „nieuczestniczenie w Zebraniach Członków przez kolejne dwa lata kalendarzowe” – jako kolejnej przyczyny wykluczenia członka z pozwanej Spółdzielni. W konsekwencji Uchwała ta w powyższym zakresie jest niezgodna z ustawą Prawo spółdzielcze – art. 18 §2 pkt 1 oraz art. 24 § 2.

Mając na względzie powyższe Sąd na podstawie wskazanych przepisów art. 18 §2, art. 24§2 i 42§2 prawo spółdzielcze w zw. z art. 189 kpc orzekł jak w punkcie I wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 108 k.p.c. obciążając nimi pozwanego jako stronę przegrywającą spór w sprawie.

del. SSR Magdalena Lemańczyk - Lis